TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. gruodžio 11 d.*

Byloje C-334/07 P

dėl 2007 m. liepos 17 d. pagal Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo,

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama K. Gross, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

apeliantė,

dalyvaujant kitai proceso šaliai:

Freistaat Sachsen, atstovaujamai *Rechtsanwalt* Th. Lübbig,

ieškovei pirmojoje instancijoje,

* Proceso kalba: vokiečių.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J.-C. Bonichot (pranešėjas), J. Makarczyk, P. Kūris ir L. Bay Larsen,

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu Europos Bendrijų Komisija prašo panaikinti 2003 m. gegužės 3 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Freistaat Sachsen prieš Komisiją* (T-357/02, Rink. p. II-1261, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo jis iš dalies panaikino 2002 m. rugsėjo 24 d. Komisijos sprendimą 2003/226/EB dėl Vokietijos numatomos pagalbos schemos – „Pagalbos programa mažosioms ir

vidutinėms įmonėms – Saksonijos įmonių pajėgumo gerinimas“ – Paprogramės 1 (*Coaching*), 4 (dalyvavimas parodose), 5 (bendradarbiavimas) ir 7 (Dizaino skatinimas) (OL L 91, 2003, p. 13, toliau – ginčijamas sprendimas).

Teisinis pagrindas

2 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 659/1999, nustatančiame išsamias EB (88) straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1) nustatyta EB 88 straipsniu Komisijai suteiktos teisės nuspręsti dėl valstybės pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka įgyvendinimo tvarka.

3 Šis apeliacinis skundas konkrečiai susijęs su tokiomis šio reglamento nuostatomis:

— 1 straipsnio f punktu, kuriame „neteisėta pagalba“ apibrėžiama kaip „nauja pagalba, įgyvendinta pažeidžiant Sutarties (88) straipsnio 3 dalį;

— 1 straipsnio h punktu, kuriame pateikta tokia sąvokos apibrėžtis:

„suinteresuotoji šalis“ – tai kiekviena valstybė narė ir bet kuris asmuo, įmonė arba įmonių asociacija, kurios interesams gali turėti įtakos pagalbos skyrimas, ypač pagalbos gavėjas, konkuruojančios įmonės ir prekybinės asociacijos.“

— 2 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta:

„Savo pranešime suinteresuotoji valstybė narė pateikia visą reikiamą informaciją, kad Komisija pagal 4 ir 7 straipsnius (toliau – išsamus pranešimas) galėtų priimti sprendimą.“

— 4 straipsnio 1 dalimi, kurioje teigiama:

„Komisija iš karto patikrina gautą pranešimą. Nepažeisdama 8 straipsnio, Komisija priima sprendimą pagal 2 (sprendimas, pagal kurį pranešime nurodyta priemonė nėra pagalba), 3 (sprendimas neteikti prieštaravimų) arba 4 (sprendimas pradėti formalaus tyrimo procesą) dalis.“

— 4 straipsnio 5 dalimi, kurioje nustatyta:

„Šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse išvardyti sprendimai priimami per 2 mėnesius. Minėtasis laikotarpis prasideda gavus išsamų pranešimą. Pranešimas laikomas išsamiu, jeigu per du mėnesius po jo arba papildomos informacijos pateikimo Komisija neprašo pateikti daugiau informacijos. <…>“.

— 4 straipsnio 6 dalimi, kuri išdėstyta taip:

„Jeigu per 5 dalyje nustatytą laikotarpį Komisija nepriima šio straipsnio 2, 3 arba 4 dalyje nurodyto sprendimo, tokia pagalba laikoma Komisijos patvirtinta. Tokiu atveju suinteresuota valstybė narė gali įgyvendinti atitinkamas priemones prieš tai apie jas informavusi Komisiją, jeigu Komisija, gavusi pranešimą, per 15 darbo dienų nepriima šiame straipsnyje nurodyto sprendimo.“

4 Kalbant apie pagalbą mažosioms ir vidutinėms įmonėms, 1998 m. gegužės 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 994/98 dėl Europos bendrijos steigimo sutarties (87) ir (88) straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims (OL L 142, p. 1) 1 straipsnio 1 dalies a punkto i papunkčiu Komisijai suteikiama teisė remiantis EB 87 straipsniu paskelbti, kad, esant tam tikroms aplinkybėms, pagalba mažosioms ir vidutinėms įmonėms neprieštarauja bendrajai rinkai ir apie ją informuoti, kaip nustatyta EB 88 straipsnio 3 dalyje, nebūtina.

5 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 70/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažosioms ir vidutinėms įmonėms (OL L 10,

p. 33) nustatyti kriterijai, kuriuos atitinkančios individuali pagalba ir pagalbos schemos mažosioms ir vidutinėms įmonėms neprieštarauja bendrajai rinkai pagal EB 87 straipsnio 3 dalį ir joms netaikomas EB 88 straipsnio 3 dalies reikalavimas informuoti.

6 Pagal minėto reglamento 10 straipsnį, jis įsigaliojo 2001 m. vasario 2 d., t. y. dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

7 Minėto reglamento ketvirtos konstatuojamosios dalies paskutiniame sakinyje teigiama, kad „rekomendacijos dėl valstybės pagalbos mažoms ir vidutinėms įmonėms (priimtos Komisijos (OL C 213, 1996, p. 4) turėtų būti panaikintos nuo šio reglamento įsigaliojimo datos, kadangi (juo) pakeičiamas tų rekomendacijų turinys“.

Ginčo aplinkybės

8 Pagal Saksonijos žemės ūkio ir darbo ministerijos programą, skirtą gerinti šios Žemės teritorijoje įsikūrusių mažųjų ir vidutinių įmonių pajėgumą, ji skiria čia dirbantiems laisvųjų profesijų atstovams ir įsteigtoms ar buveinę turinčioms mažosioms bei vidutinėms įmonėms neatlygintinas subsidijas projektams, kuriais siekiama vystyti ekonomiką. Šios subsidijos numatytos pagalbos schemoje, apie kurią Komisijai pirmą kartą buvo pranešta 1992 m., kurią ji patvirtino ir kuri buvo kelis kartus pratęsta gavus naujus leidimus. Šia pagalba siekiama didinti mažųjų ir vidutinių įmonių gamybinį ir konkurencinį pajėgumą.

9 2000 m. gruodžio 29 d. laišku, kurį Komisija gavo 2001 m. sausio 3 d., Vokietijos Federacinė Respublika pranešė apie naują šios pagalbos schemos redakciją (toliau – pirminis pranešimas).

10 2001 m. sausio 12 d. Komisija priėmė Reglamentą Nr. 70/2001, kuris įsigaliojo tų metų vasario 2 dieną.

11 2001 m. gruodžio mėn. Komisija pradėjo formalaus tyrimo procesą dėl dalies pagalbos schemoje, apie kurią buvo pranešta, numatytų priemonių, t. y. dėl priemonių, numatytų paprogramėse „*coaching*“, „dalyvavimas parodose“, „bendradarbiavimas“ ir „dizaino skatinimas“ (toliau visos kartu – keturios nagrinėjamos paprogramės). Beje, Komisija nusprendė nekelti prieštaravimų dėl kitų priemonių, apie kurias buvo pranešta.

12 Baigusi tyrimą, Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, kuriuo, visų pirma, ji nusprendė, kad keturiose nagrinėjamose paprogramėse nustatytos priemonės yra valstybės pagalba. Antra, ji patikslino, jog tam, kad pagalba galėtų būti laikoma neprieštaraujančia bendrajai rinkai, ji turi patekti į Reglamento Nr. 70/2001 taikymo sritį ir turi būti laikomasi jame nustatytų intensyvumo ribų, išskyrus paprogramėje „bendradarbiavimas“ nustatytą pagalbą veiklai, kurią ji paskelbė prieštaraujančia bendrajai rinkai.

Procesas Pirmosios instancijos teisme ir skundžiamas sprendimas

13 Skundžiamu sprendimu Pirmosios instancijos teismas patenkino *Freistaat Sachsen* prašymą panaikinti kelias toliau nurodytas ginčijamo sprendimo nuostatas:

— jo 2 straipsnio antrąją pastraipą, pagal kurią pagalba, nepatenkanti į Reglamento Nr. 70/2001 taikymo sritį ir viršijanti tame reglamente nustatytas intensyvumo ribas, prieštarauja bendrajai rinkai,

— jo 3 straipsnį, pagal kurį pagalba veiklai, nustatyta paprogramėje „bendradarbiavimas“, prieštarauja bendrajai rinkai, ir

— jo 4 straipsnį, pagal kurį Vokietijos Federacinė Respublika gali įgyvendinti keturias nagrinėjamas paprogrames tik suderinusi jas su minėtuoju sprendimu.

14 Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija, nagrinėdama aptariamos pagalbos suderinamumą su Reglamentu Nr. 70/2001, nors tuo metu, kai Komisija gavo pranešimą apie pagalbą, tas reglamentas negaliojo, tame reglamente išdėstytas naujas taisykles, susijusias su mažosiomis ir vidutinėmis įmonėmis, pritaikė atgaline data.

15 Pirmosios instancijos teismas iš esmės rėmėsi pranešimo teisiniu poveikiu vykstant valstybės pagalbos projektų tyrimo procesui. Visų pirma jis pabrėžė, kad Reglamento Nr. 659/1999 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog Komisija iš karto patikrina gautą pranešimą, o 5 dalyje, jog jai skirtas dviejų mėnesių laikotarpis pirminiam šio pranešimo tyrimui atlikti pradedamas skaičiuoti kitą dieną po jo gavimo.

16 Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad iš esmės planuojamos pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka tyrimas turi būti atliekamas remiantis tik tomis taisyklėmis, kurios galiojo tą dieną, kai Komisija gavo pranešimą apie tą pagalbą. Jis pabrėžė, kad tokia išvada grindžiama skaidrumo ir nuspėjamumo reikalavimais, nes taip išvengiama Komisijai suteikti galimybę vienašališkai nustatyti teisinę tvarką, taikytiną pagalbai, kurią ji turi tirti.

17 Pirmosios instancijos teismas taip pat pabrėžė, kad toks samprotavimas yra pagrįstas teismų praktika. Šiuo klausimu jis rėmėsi 2002 m. rugsėjo 24 d. Sprendimu *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* (C-74/00 P ir C-75/00 P, Rink. p. I-7869), kuris susijęs su Komisijos vienas po kito priimtų sprendimų, bendrai vadinamų „pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėmis“, dėl valstybės pagalbos teikimo juodosios metalurgijos pramonei tam tikrais konkrečiai ir aiškiai apibrėžtais atvejais taikymu laiko atžvilgiu. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komisijos sprendimo priėmimo dieną galiojančių pagalbos juodajai metalurgijai taisyklių taikymas pagalbai, išmokėtai pagal ankstesnes taisykles, yra naujesnių taisyklių taikymas atgaline data.

18 Po to Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad remiantis Reglamento Nr. 70/2001 tekstu ir tikslu bei reikalavimais, susijusiais su teisėtų lūkesčių apsaugos ir teisinio saugumo principų laikymusi, matyti, kad šis reglamentas negali būti taikomas atgaline data.

19 Pirmosios instancijos teismas taip pat nusprendė, jog tai, kad pirminio pranešimo pateikimo momentu Vokietijos Federacinė Respublika galėjo žinoti, jog netrukus bus iš dalies keičiami tai pagalbai taikomi tyrimo kriterijai, nesudaro pagrindo pagrįsti Reglamento Nr. 70/2001 taikymo.

20 Galiausiai Pirmosios instancijos teismas rėmėsi Komisijos pranešimu dėl taisyklių, taikomų siekiant nustatyti neteisėtą valstybės pagalbą, apibrėžimo (OL C 119, 2002, p. 22), kuriame ji nusprendė vertinti tokios pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka pagal pagalbos suteikimo dieną galiojusias taisykles. Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad jei pagalbos projektai, apie kuriuos pranešta, turėtų būti vertinami pagal taisykles, galiojančias tą dieną, kai Komisija dėl jų priima sprendimą, tai paskatintų valstybes nares nesilaikyti procedūrinių įsipareigojimų, kai jos ketina suteikti pagalbą, kuriai taikomi teisės aktai gali pasikeisti ir tapti griežtesni.

Šalių reikalavimai

21 Apeliaciniu skundu Komisija Teisingumo Teismo prašo panaikinti skundžiamą sprendimą, priimti galutinį sprendimą dėl bylos esmės atmetant *Freistaat Sachsen* ieškinį dėl panaikinimo ir priteisti iš *Freistaat Sachsen* bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.

22 *Freistaat Sachsen* prašo atmesti Komisijos apeliacinį skundą ir priteisti iš jos bylinėjimosi išlaidas, patirtas dėl proceso apeliacinėje instancijoje.

Dėl apeliacinio skundo

23 Komisija pateikia du pagrindus apeliaciniam skundui pagrįsti. Ji teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą visų pirma dėl to, kad padarė išvadą, jog ji neteisingai pradėjo tirti pagalbos schemos projektą, apie kurį pranešė Vokietijos Federacinė Respublika, remdamasi Reglamentu Nr. 70/2001, nors šis dokumentas negaliojo pirminio pranešimo gavimo dieną, ir, antra, nusprendęs, kad šis pranešimas turėjo būti laikomas išsamiu.

Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo

Šalių argumentai

24 Dėstydama pirmąjį pagrindą Komisija teigia, kad Pirmosios instancijos teismas pažeidė EB 88 straipsnio 2 ir 3 dalis, EB 249 straipsnio 2 dalį ir EB 254 straipsnio 2 dalies antrąjį sakinį, Reglamento Nr. 659/1999 3 ir kitus straipsnius bei Reglamento Nr. 70/2001 10 straipsnio 1 dalį nusprendęs, kad pastarojo teisės akto taikymas pagalbos schemos projektui, apie kurį buvo pranešta prieš jam įsigaliojant, prieštarauja netaikymo atgal principui ir todėl ginčijamas sprendimas yra neteisėtas.

25 Komisija mano, kad Reglamento Nr. 70/2001 taikymas aptariamai pagalbos schemai taikomas ne atgal, bet atitinka taikymo nedelsiant principą, pagal kurį Bendrijos teisės aktas taikomas nuo jo įsigaliojimo esamiems ir laiko atžvilgiu besitęsiantiems įvykiams.

26 Komisija pabrėžia, kad nusprendęs, jog pranešimas apie valstybės pagalbos projektą sukuria teisinę padėtį, dėl kurios turi būti taikomos pranešimo pateikimo dieną galiojančios taisyklės, Pirmosios instancijos teismas priėmė teisiškai klaidingą poziciją.

27 Iš tikrųjų Komisija mano, kad pranešimas turi tik procedūrinį poveikį. Ji teigia, kad tyrimas, kurį ji turi atlikti, nėra susijęs su pačiu pranešimu, bet su pagalba, apie kurią pranešta, ir kad jis turi būti atliekamas atsižvelgiant ne vien tik į minėtame pranešime pateiktą informaciją, bet ir į tuo metu susidariusias faktines aplinkybes bei teisės aktų reikalavimus, kurie galioja tuo metu, kai ji priima sprendimą. Šiuo klausimu ji nurodo Reglamento Nr. 659/1999 3 straipsnį, 4 straipsnio 2–4 ir 6 dalis, 5 straipsnio 1 dalį, 6 straipsnį ir 7 straipsnio 2–4 dalis.

28 Komisija taip pat pabrėžia, kad pranešti apie valstybės pagalbos projektą valstybės narės privalo remdamosi Sutartimi ir pats pranešimo faktas teisių nesuteikia.

29 Ji teigia, kad Reglamento Nr. 659/1999 4 straipsnio 1 dalyje nustatytu reikalavimu nedelsiant patikrinti pranešimą iš Komisijos neatimama teisė pagal šio reglamento 5 straipsnį prašyti atitinkamos valstybės narės pateikti papildomos informacijos.

30 Komisija teigia, kad dviejų mėnesių laikotarpis, kuris pradedamas skaičiuoti nuo pranešimo gavimo datos pagal Reglamento Nr. 659/1999 4 straipsnio 5 dalį ir kuriam pasibaigus, remiantis šio reglamento 4 straipsnio 6 dalimi, pagalbą galima visiškai teisėtai įgyvendinti, yra paprasčiausias procesinis terminas. Ji teigia, kad, remiantis

minėto reglamento 4 straipsnio 6 dalies antru sakiniu, ji bet kuriuo atveju turi teisę priimti sprendimą iki šio termino pabaigos ir, jei reikia, pradėti formalų tyrimo procesą.

31 Be to, Komisija pažymi, kad Vokietijos Federacinė Respublika akivaizdžiai žinojo apie Reglamento Nr. 70/2001 projektą, nes ji pati dalyvauja rengiant šį projektą.

32 Ji mano, kad pirmiau minėtas sprendimas *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* negali būti siejamas su šia byla, nes jame kalbama apie neteisėtą pagalbą, o tame sprendime Teisingumo Teismo pateikta išvada, be kita ko, grindžiama pagalbos juodajai metalurgijai taisyklių specifiniu pobūdžiu.

33 Komisija taip pat nesutinka su Pirmosios instancijos teismo išvada, pagal kurią faktas, kad Reglamentu Nr. 70/2001 valstybėms narėms suteikiama galimybė pačioms patikrinti, ar reikia pranešti, reiškia, kad šis teisės aktas negali būti taikomas ankstesniems pranešimams. Kalbėdama šiuo klausimu ji pažymi, kad šiuo atveju, įsigaliojus minėtam teisės aktui, Vokietijos Federacinė Respublika galėjo patikrinti, ar priemonėms, apie kurias ji pranešė, taikoma išimtis, ir, jei reikia, atsiimti pranešimą pagal Reglamento Nr. 659/1999 8 straipsnį. Komisija taip pat teigia, kad, remiantis Reglamento Nr. 70/2001 ketvirta konstatuojamąja dalimi, valstybės narės gali pranešti apie valstybės pagalbą, kuriai taikomas šis teisės aktas. Ji teigia, kad minėtu teisės aktu nedraudžiama jam įsigaliojus neatsiimti jau pateiktų pranešimų.

34 Komisija taip pat pabrėžia, kad Reglamento Nr. 70/2001 ketvirtos konstatuojamosios dalies antrame sakinyje esantis patikslinimas, pagal kurį pranešimuose nurodytas pagalbos schemas Komisija nagrinės „ypač“ atsižvelgdama į tame reglamente nurodytus kriterijus, negali būti aiškinamas taip, kad juo remiantis galima taikyti per

1996 m. priimtas rekomendacijas dėl valstybės pagalbos mažosioms ir vidutinėms įmonėms, nes jos panaikintos minėtu reglamentu, kaip aiškiai nurodyta minėtoje konstatuojamojoje dalyje.

35 Galiausiai Komisija mano, kad Pirmosios instancijos teismo pateiktas pranešime nurodytos valstybės pagalbos projekto ir neteisėtos pagalbos sugretinimas yra netinkamas. Kalbėdama šiuo klausimu ji pabrėžia, kad Komisijos pranešimas dėl taisyklių, taikomų siekiant nustatyti neteisėtą valstybės pagalbą, apibrėžimo, kuriuo rėmėsi Pirmosios instancijos teismas, bet kokiu atveju nebūtų buvęs taikomas, jei Vokietijos Federacinės Respublikos pranešime nurodyta pagalba būtų buvusi neteisėta. Iš tikrųjų šiame pranešime išimtinai kalbama tik apie direktyvų ar panašių priemonių taikymą, tuo labiau ketvirtojoje jo pastraipoje, be kita ko, nurodyta, kad juo „nepažeidžiamas Tarybos ir Komisijos reglamentų valstybės pagalbos srityje aiškinimas“.

36 *Freistaat Sachsen* teigia, kad Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos nusprendęs, kad Reglamento Nr. 70/2001 taikymas pagalbos schemos projektui, apie kurį pranešta iki šio teisės akto įsigaliojimo, yra jo taikymas atgal, dėl kurio ginčijamas sprendimas gali būti neteisėtas.

37 *Freistaat Sachsen* mano, kad pranešimas apie pagalbos projektą nėra vien tik paprasčiausia valstybių narių pareiga, nes dėl šio akto Komisijai atsiranda konkrečios pareigos, o jį pateikus pradedamas skaičiuoti terminas, kuriam pasibaigus kyla svarbios teisinės pasekmės susijusioms šalims.

38 *Freistaat Sachsen* mano, kad remiantis teisinio saugumo principu Bendrijos teisės aktų negalima taikyti atgal, jei juose nėra aiškios nuostatos šiuo klausimu.

39 Jis mano, kad Teisingumo Teismo padaryta išvada minėtame sprendime *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* dėl neteisėtos pagalbos turi būti taikoma pranešime nurodytai pagalbai.

40 Ji mano, kad valstybės narės pateiktu pranešimu apie pagalbos projektą grindžiami jos teisėti lūkesčiai, kad bus taikomi pranešimo pateikimo dieną galiojantys tyrimo kriterijai. Tačiau išlieka prielaida, kad po pranešimo apie pagalbos projektą pateikimo įsigaliojusi taisyklė atitinkamai valstybei narei yra palankesnė už taisyklę, galiojusią pateikiant pranešimą.

41 *Freistaat Sachsen* po to pabrėžia, kad jei Komisija teigia, jog neteisėta pagalba turi būti vertinama pagal jos suteikimo momentu galiojančias nuostatas, tai taip pat reikia taikyti tą teisę, kuri galioja tuo momentu, kai tinkamai pranešama apie naują pagalbą, t. y. pranešimo pateikimo momentu, kad procedūrinių pareigų besilaikančioms valstybėms narėms nebūtų sudarytos mažiau palankios sąlygos.

42 Be to, *Freistaat Sachsen* teigia, kad jei Teisingumo Teismas nuspręstų, jog pirmasis Komisijos pateiktas apeliacinio skundo pagrindas yra pagrįstas, ginčijamas sprendimas vis tiek turėtų būti panaikintas dėl to, kad Komisija realiai neįgyvendino savo diskrecijos. Šiuo atveju taikydama Reglamentą Nr. 70/2001 ji neatsižvelgė į *Freistaat Sachsen* ypatybes ir į pranešime nurodytą pagalbos schemą.

Teisingumo Teismo vertinimas

43 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką nauja taisyklė paprastai taikoma nedelsiant būsimoms padėties, susiklosčiusios galiojant ankstesnei taisyklei, pasekmėms (šiuo klausimu žr., visų pirma, 1970 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Brock*, 68/69, Rink. p. 171, 7 punktą ir 1986 m. liepos 10 d. Sprendimo *Licata prieš CES*, 270/84, Rink. p. 2305, 31 punktą). Teisingumo Teismas taip pat yra pažymėjęs, jog teisėtų lūkesčių apsaugos principas negali būti tiek išplėstas, kad iš esmės nebūtų galima taikyti naujos taisyklės būsimoms padėties, susiklosčiusios galiojant ankstesnei taisyklei, pasekmėms (žr., visų pirma, 1987 m. sausio 14 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, 278/84, Rink. p. 1, 36 punktą ir 1988 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, 203/86, Rink. p. 4563 25 punktą).

44 Tačiau Bendrijos materialinės teisės normos turi būti aiškinamos taip, kad jos taikomos prieš jų įsigaliojimą susidariusioms padėtims tik tuo atveju, jei iš jų teksto, tikslo ir paskirties matyti, kad toks poveikis joms turi būti suteiktas (žr., visų pirma, 2002 m. sausio 29 d. Sprendimo *Pokrzeptowicz-Meyer*, C-162/00, Rink. p. I-1049, 49 punktą).

45 EB 88 straipsnio 3 dalyje nustatyta pareiga pranešti apie valstybės pagalbos projektą yra pagrindinė Bendrijos priemonė kontroliuoti šią pagalbą ir ją gaunančios įmonės negali remtis teisėtais lūkesčiais dėl jų teisėtumo, jei jos suteiktos nesilaikant šios procedūros (1997 m. kovo 20 d. Sprendimo *Alcan Deutschland*, C-24/95, Rink. p. I-1591, 25 punktas ir 2008 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Salzgitter*, C-408/04 P, Rink. p. I-2767, 104 punktas).

46 Pagal EB 88 straipsnio 3 dalies paskutinį sakinį pagalbą ketinanti suteikti valstybė narė planuojamų priemonių neįgyvendina, kol minėta procedūra neužbaigiama galutiniu Komisijos sprendimu.

47 Šioje nuostatoje numatytu draudimu siekiama, kad pagalbos poveikis nepasireikštų, kol baigsis Komisijai suteiktas protingas terminas išsamiai išnagrinėti projektą, ir prireikus pradėti šio straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą (1990 m. vasario 14 d. vadinamojo *Boussac Saint Frères* Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-301/87, Rink. p. I-307, 17 punktas ir 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, Rink. p. I-469, 36 punktas).

48 Taigi EB 88 straipsnio 3 dalis numato naujų pagalbos projektų prevencinę kontrolę (1973 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Lorenz*, 120/73, Rink. p. 1471, 2 punktas ir minėto sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication* 37 punktas).

49 Kalbant apie kontrolę, Reglamento Nr. 659/1999 4 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad Komisija turi „iš karto“ patikrinti pranešimą, šiai institucijai paprasčiausiai nustatyta ypatingo rūpestingumo pareiga ir ji nėra pranešime nurodytos pagalbos projekto suderinamumo su bendrąja rinka vertinimo kriterijų taikymo *ratione temporis* taisyklė. Tuo labiau negalima teigti, kad tokia taisyklė nustatyta to paties reglamento 4 straipsnio 5 dalies antrame sakinyje, kuriame teigiama, kad dviejų mėnesių terminas, per kurį Komisija atlieka išankstinį pranešimo tyrimą, prasideda kitą dieną po išsamaus pranešimo gavimo.

50 Tačiau klausimas, ar pagalba yra valstybės pagalba kaip nustatyta Sutartyje, turi būti sprendžiamas remiantis objektyvia informacija, kuri vertinama tą dieną, kurią Komisija priima sprendimą (šiuo klausimu žr. 2006 m. birželio 22 d. Sprendimo *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją*, C-182/03 ir C-217/03, Rink. p. I-5479, 137 punktas ir 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *Chronopost ir La Poste prieš UFEX ir kt.*, C-341/06 P ir C-342/06 P, Rink. p. I-4777, 95 punktą). Taigi Bendrijos teismas vykdo tik iki šios datos Komisijos atlikto padėties vertinimo kontrolę (minėto sprendimo *Chronopost ir La Poste prieš UFEX* ir kt. 144 punktas).

51 Taip pat reikia pabrėžti, kad Komisijos sprendimo priėmimo dieną galiojančios valstybės pagalbos suderinamumo vertinimo taisyklės, principai ir kriterijai gali būti iš esmės laikomi geriau pritaikytais prie konkurencijos sąlygų.

52 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad nors pranešimo apie pagalbos projektą pateikimas yra esminis reikalavimas atliekant jo kontrolę, tai vis dėlto yra tik procedūrinė pareiga, skirta tam, kad Komisija galėtų atlikti prevencinę ir veiksmingą pagalbos, kurią valstybės narės ketina suteikti įmonėms, kontrolę. Todėl pranešimas negali lemti jame nurodytai pagalbai taikytinos teisinės tvarkos.

53 Todėl valstybės narės pateiktas pranešimas apie pagalbą arba pagalbos schemos projektą nesukuria galutinai suformuotos teisinės padėties, kuri Komisiją priverstų priimti sprendimą dėl jų suderinamumo su bendrąja rinka taikant taisykles, galiojančias to pranešimo pateikimo dieną. Priešingai, Komisija turi taikyti taisykles, kurios galioja jai priimant sprendimą, ir tai yra vienintelės taisyklės, pagal kurias turi būti vertinamas jos priimto sprendimo šiuo klausimu teisėtumas.

54 Priešingai nei teigia *Freistaat Sachsen*, tokia išvada valstybės narės nėra skatinamos nedelsiant įgyvendinti planuojamą pagalbą apie ją nepranešusios, kad galėtų pasinaudoti įgyvendinimo momentu galiojančiais teisės aktais. Iš tikrųjų, net jei neteisėtos pagalbos suderinamumas su bendrąja rinka visais atvejais vertinamas tą dieną, kurią ji buvo išmokėta, valstybės narės labai sunkiai gali numatyti tikslius teisės aktų pakeitimus. Be to, neteisėtą pagalbą suteikusi ir išmokėjusi valstybė narė gali būti priversta ją išieškoti ir atlyginti žalą, atsiradusią dėl tos pagalbos neteisėtumo (šiuo klausimu žr., visų pirma, minėto sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication* 55 punktą).

55 Vis tik reikia pabrėžti, kad, remiantis EB 88 straipsnio 2 dalimi ir Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio h punktu, Komisija, nusprendusi pradėti formalaus tyrimo procesą dėl pagalbos projekto, turi suinteresuotosioms šalims, tarp kurių yra viena ar kelios susijusios įmonės, sudaryti sąlygas pateikti pastabas. Ši taisyklė yra esminis reikalavimas.

56 Todėl jei teisinė tvarka, pagal kurią valstybė narė pateikė pranešimą apie planuojamą pagalbą, pasikeičia prieš Komisijai priimant sprendimą, pastaroji, priimdama sprendimą pagal naująsias taisykles, o tai daryti ji privalo, turi paprašyti suinteresuotųjų šalių išdėstyti savo nuomonę dėl tos pagalbos suderinamumo su naujosiomis taisyklėmis. Tokia nuostata nebūtų taikoma, jei pagal naująją teisinę tvarką nebūtų esminių pakeitimų anksčiau galiojusios teisinės tvarkos atžvilgiu (šiuo klausimu žr. 2008 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Ferriere Nord* prieš Komisiją, C-49/05 P, 68–71 punktus).

57 Šioje byloje akivaizdu, visų pirma, kad apie planuojamą pagalbos schemą Komisijai buvo pranešta iki Reglamento Nr. 70/2001 įsigaliojimo, antra, kad jo įsigaliojimo dieną Komisija dar nebuvo priėmusi sprendimo ir, trečia, kad šis reglamentas galiojo ginčijamo sprendimo priėmimo dieną.

58 Iš bylos dokumentų taip pat matyti, kad Komisija paprašė suinteresuotųjų šalių pateikti savo nuomonę dėl minėto reglamento taikymo pranešime nurodytai pagalbos schemai.

59 Sprendžiant iš to, kas išdėstyta pirmiau, nusprendęs, kad ginčijamu sprendimu pažeidžiamas negaliojimo atgal principas, Pirmosios instancijos teismas savo sprendime padarė teisės klaidą. Taigi pirmasis Komisijos apeliacinio skundo pagrindas yra priimtinas. Todėl, nesant reikalo nagrinėti antrąjį pagrindą, reikia panaikinti skundžiamą sprendimą.

Dėl bylos grąžinimo Pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo

60 Pagal Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmąją pastraipą, jei apeliacinis skundas pagrįstas, Teisingumo Teismas gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, arba grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui, kad jis priimtų sprendimą.

61 Šiuo atveju, kadangi apeliacinio skundo pagrindas, grindžiamas tuo, kad Reglamentas Nr. 70/2001 ginčijamam sprendimui taikomas atgal, yra nepagrįstas, reikia priimti sprendimą dėl *Freistaat Sachsen* Pirmosios instancijos teisme pateikto ketvirtojo ir penktojo pagrindų, kurie grindžiami, pirma, tuo, kad Komisija, atlikdama nagrinėjamos pagalbos tyrimą, neįgyvendino savo diskrecijos ir kad dėl to buvo pažeista pareiga motyvuoti, ir, antra, tuo, kad Komisija neįrodė, jog suteikus šią pagalbą konkurencija bus iškraipyta realiai arba gali būti iškraipyta ir kad dėl to buvo pažeista pareiga motyvuoti.

62 Atsakant į klausimą dėl šių pagrindų, reikia vertinti sudėtingus faktus remiantis informacija, kurios Pirmosios instancijos teismas nevertino. Teisingumo Teisme *Freistaat Sachsen* nepateikdamas išsamesnių argumentų teigė, kad ginčijamas sprendimas turi būti panaikintas dėl to, kad Komisija, taikydama Reglamentą Nr. 70/2001, neįgyvendino savo diskrecijos, nes neatsižvelgė nei į Saksonijos žemės, nei į pranešime nurodytos pagalbos ypatumus.

63 Taigi šioje byloje Teisingumo Teismas negali priimti galutinio sprendimo, todėl bylą reikia grąžinti Pirmosios instancijos teismui, kad jis priimtų sprendimą dėl šių dviejų pagrindų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

64 Kadangi byla grąžinama Pirmosios instancijos teismui, reikia atidėti išlaidų, susijusių su šiuo apeliaciniu procesu, klausimo nagrinėjimą.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **Panaikinti 2007 gegužės 3 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Freistaat Sachsen prieš Komisiją* (T-357/02).**

2. Bylą grąžinti Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

3. Atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.

Parašai.